

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 435 din 20.05.2021

Dosar nr.: 750/2020

Petiția nr.: 6368/11.10.2020

Petentă: Asociația Civică pentru Demnitate în Europa, prin Președinte DanTănasă

Reclamată: Unitatea Administrativ Teritorială Cristuru Secuiesc, Harghita, prin primar Rafai Emil

Obiect: publicație editată exclusiv în limba maghiară

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul petenților

1. Asociația Civică pentru Demnitate în Europa cu sediul în loc. Vâlcele, str. Principală, nr.7, jud. Covasna

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2. Unitatea Administrativ Teritorială Cristuru Secuiesc cu sediul în Cristuru Secuiesc, str. Libertății, nr.9, jud. Harghita

II. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

4. Prin adresele nr. 6368 din 03.11.2020 (filele 5-6 din dosar) părțile au fost citate cu respectarea măsurilor impuse de starea de urgență, prin comunicarea unor adrese în care se preciza posibilitatea părților de a-și exprima acordul în sensul trimiterii punctelor de vedere în scris, iar părții reclamate i-a fost comunicat un exemplar al petiției în vederea posibilității formulării apărărilor.

5. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

6. Petenta reclamă faptul că publicația “Kereszturi Kisvaros” este editată de către Primăria reclamată exclusiv în limba maghiară. (fila 1- 3 la dosar)

7. Prin petiție se face referire la Hotărârea nr. 65/06.02.2013 în care Colegiul nu aplică vreo sancțiune.

8. De asemenea, se mai face referire la Hotărârea nr. 180/02.03.2016 prin care Colegiul aplică sancțiunea avertismentului.

9. Iar prin Hotărârea nr. 232/03.04.2019, Colegiul aplică sancțiune contravențională în cuantum de 2000 lei.

Sușinerile părții reclamate

10. Până la data soluționării dosarului nu s-a primit punctul de vedere al părții reclamate.

IV. Motivare în fapt și drept Legislație și principii

11. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

12. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

13. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: *„exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).*

14. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: *„art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Mussele împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*

15. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

16. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând *„sau oricare alt criteriu”*, însă aceste criterii, conform cazuisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau

grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (**Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei**, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „orice altă situație” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (**Clift împotriva Regatului Unit**, 13 iulie 2010, §62).

17. Art. 10 al **O.G. nr. 137/2000** prevede: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin: [...] h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

18. Conform art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**: „Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

19. **Constituția României**, la art. 13. stabilește: „În România, limba oficială este limba română.”

20. **Convenția-cadru din 1 februarie 1995 pentru protecția minorităților naționale** a Consiliului Europei, ratificată de România prin **Legea nr. 33/1995**, la art. 10 alin. 1 stabilește: „Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a folosi liber și fără ingerința limba sa minoritară, în privat și în public, oral și în scris.”

21. **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare**, ratificată de România prin **Legea nr. 282/2007** a Consiliului Europei, la art. 7 alin. 2 prevede: „Părțile se angajează să elimine, dacă nu au făcut-o deja, orice distincție, excludere, restricție sau preferință nejustificată referitoare la folosirea unei limbi regionale sau minoritare și având drept scop descurajarea sau punerea în pericol a menținerii ori dezvoltării acesteia. Adoptarea de măsuri speciale în favoarea limbilor regionale sau minoritare, destinate să promoveze egalitatea între vorbitorii acestor limbi și restul populației ori urmărind să țină seama de situațiile lor specifice, nu este considerată ca un act de discriminare față de vorbitorii limbilor mai răspândite” (art. 7 alin. 2);

22. **Codul administrativ** din 03.07.2019 la art. 195, intitulat „Limba oficială și folosirea limbii minorităților naționale” prevede:

„(1) În raporturile dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale se folosește limba română.

(2) În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, stabilit la ultimul recensământ, în raporturile lor cu autoritățile administrației publice locale, cu aparatul de specialitate și organismele subordonate acestora, aceștia se pot adresa, oral sau

în scris, și în limba minorității naționale respective și primesc răspunsul atât în limba română, cât și în limba minorității naționale respective. *Jurisprudență, Reviste (1)*

(3) În scopul exercitării dreptului prevăzut la alin. (2), autoritățile publice și entitățile prevăzute la art. 94 au obligația să pună la dispoziția cetățenilor aparținând unei minorități naționale formulare și texte administrative de uz curent în format bilingv, respectiv în limba română și în limba minorității naționale.

(4) Lista formularelor și a tipurilor de texte administrative de uz curent, care se utilizează conform alin. (3), se stabilește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Departamentului pentru Relații Interetnice elaborată în colaborare cu Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, cu avizul ministerelor cu atribuții în domeniul administrației publice, finanțe publice și afaceri interne.

(5) În condițiile prevăzute la alin. (2), în posturile care au atribuții privind relații cu publicul sunt încadrate și persoane care cunosc limba minorității naționale respective.

(6) Autoritățile administrației publice locale asigură inscripționarea denumirii localităților și a instituțiilor publice de sub autoritatea lor, precum și afișarea anunțurilor de interes public atât în limba română, cât și în limba minorității naționale respective, în condițiile prevăzute la alin. (2).

(7) Actele oficiale se întocmesc în mod obligatoriu în limba română, sub sancțiunea nulității.”

23. Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public definește la art. 2 lit. b) informația de interes public ca fiind „orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației”.

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

24. „Keresztúri Kisváros” nu este o publicație propriu-zisă, neavând număr ISSN (cod internațional de identificare a publicațiilor seriale), ci o informare în format tipărit a autorității locale care se oferă localnicilor. Această informare conține și informații de interes public, și informații de altă natură. Conform legislației, informațiile de interes public trebuie comunicate de către autorități în limba română respectiv în limbile minorităților naționale unde este cazul. Trebuie subliniat faptul că publicarea informațiilor de interes public în limba română nu limitează dreptul de a utiliza limba maternă. În mod normal aceste informații nici nu ar trebui traduse, ele ar trebui să existe deja în limba română.

25. Din punctul de vedere al dreptului de acces la informațiile publice puse la dispoziția cetățenilor de către autoritățile publice locale persoanele care nu cunosc limba română sunt în situație similară cu cei care cunosc.

26. Astfel fapta sesizată reprezintă diferențiere.

27. Criteriul lingvistic în mod evident reprezintă o caracteristică personală pe baza căreia persoanele pot fi deosebite unele de altele, iar acest criteriu reprezintă cauza diferențierii.

28. Fapta sesizată limitează dreptul de acces la informații de interes public.

29. În consecință nepublicarea informațiilor de interes public de către UAT Cristuru Secuiesc în „Keresztúri Kisváros” și în limba română reprezintă discriminare, întrucât crează o diferențiere pe criteriul lingvistic care îngreunează exercitarea dreptului de acces la informații de interes public, refuzând astfel acordarea unor drepturi

și facilități.

30. Colegiul director aplică amenda contravențională de 4.000 lei față de UAT Cristuru Secuiesc, cu sediul în Cristuru Secuiesc, str. Libertății, nr. 9, jud. Harghita, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat un grup de persoane;
- b) partea reclamată este o instituție publică, făcând fapta mai gravă;
- c) primarul localității a depus un jurământ că va respecta legislația și drepturile cetățenilor;
- d) reclamatul a mai fost sancționat anterior, însă nu a luat nici o măsură.

Opinie separata exprimată de domnul Asztalos Csaba și doamna Popa Claudia Sorina – membrii în Colegiul Director

31. În dezacord cu opinia majoritară, considerăm că fapta părții reclamate de a edita publicația "Kereszturi Kisvaros" exclusiv în limba maghiară nu constituie discriminare, dimpotrivă vine să răspundă obligațiilor asumate de România prin Constituția României, prin tratatele și convențiile internaționale la care este parte, privind asigurarea protecției drepturilor minorităților naționale.

Astfel, prin art. 6 alin. (1) din Constituția României, „statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase”.

În speță, sunt incidente și următoarele convenții:

- art. 5 din Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată de România în luna aprilie 1995, prin Legea nr. 33/1995,

1. "Părțile se angajează să promoveze condițiile de natură să permită persoanelor aparținând minorităților naționale să-și mențină și să-și dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității lor, respectiv religia, limba, tradițiile și patrimoniul lor cultural.

2. Fără a se aduce atingere măsurilor luate în cadrul politicii lor generale de integrare, părțile se vor abține de la orice politică ori practică având drept scop asimilarea persoanelor aparținând minorităților naționale împotriva voinței acestora și vor proteja aceste persoane împotriva oricărei acțiuni vizând o astfel de asimilare."

- Cartea europeană a limbilor regionale sau minoritare, adoptată la Strasbourg la 5 noiembrie 1992 ratificată prin Legea nr. 282 din 24 octombrie 2007.

La nivelul legilor subsecvente Constituției și convențiilor internaționale la care România este parte, sunt aplicabile prevederile din Legea nr. 500/2004 privind folosirea limbii române în locuri, relații și instituții publice, după cum urmează:

Art. 1. (2) Orice text scris sau vorbit într-o limbă străină, indiferent de dimensiuni, având caracter de interes public, trebuie să fie însoțit de traducerea sau de adaptarea în limba română.

Art. 2. În sensul prezentei legi, prin text cu caracter de interes public se înțelege orice text care, în cadrul unor atribuții de serviciu, este afișat, expus, difuzat sau rostit în locuri publice ori prin mijloace de informare în masă, având ca scop aducerea la cunoștința publicului a unei denumiri, a unei informații sau a unui mesaj, cu conținut direct ori indirect publicitar.

Art. 5. Nu fac obiectul prezentei legi:

c) publicațiile redactate integral sau parțial în limbi străine, inclusiv cele ale minorităților naționale;

e) emisiunile de radiodifuziune transmise în limbile minorităților naționale;

f) emisiunile de televiziune transmise, în direct, în limbile minorităților naționale;

i) enunțurile rezultate din situațiile reglementate de actele normative privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale de a-și păstra, dezvolta și exprima identitatea lor lingvistică;

După cum reiese și din art. 5 pct. 1. al Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale, limba constituie una dintre elementele esențiale ale identității persoanelor aparținând minorităților naționale. Asigurarea utilizării limbii materne constituie una dintre cele mai importante garanții pentru păstrarea identității etnice a cetățenilor români aparținând minorității maghiare.

Art. 5 pct. c) din Legea nr. 500/2004 privind folosirea limbii române în locuri, relații și instituții publice exceptează în mod expres de la obligativitatea traducerii în limba română "publicațiile redactate integral sau parțial în limbi străine, inclusiv cele ale minorităților naționale" – adică cele redactate în limba minorităților naționale. Textul de lege nu face distincție între publicații editate de persoane juridice de drept public sau de drept privat, în cazul nostru, excepția aplicându-se și primăriei, ca autoritate publică locală.

Mai mult, potrivit jurisprudenței în domeniu, atunci când instanța de judecată a fost chemată să se pronunțe asupra obligativității traducerii paginilor de internet a prefecturilor și în limba maghiară, judecătorii au distins între informații de interes public care se afișează din oficiu și cele care se oferă la cerere, potrivit art. 5 din Legea 544/2001.

Or, în speță informațiile publice care se comunică din oficiu sunt postate pe pagina de internet a petentei (a se vedea Decizia nr. 5572/05.06.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție).

A obliga traducerea unei publicații lunare din limba minorității maghiare în limba română, pe considerentul că ar conține informații de interes public în general, constituie introducerea unui dublu standard în privința definirii noțiunii de informație de interes public ce se transmite din oficiu, respectiv ce se transmite la cerere. Astfel, când suntem în prezența obligației de a comunica în limba oficială a statului, toate informațiile sunt de interes public și comportă obligația de traducere iar atunci când

analizăm obligația de a comunica informațiile publice și în limba minorităților naționale se face distincție între informații de interes public care se publică din oficiu și cele care se publică la cerere. Această interpretare încalcă principiul accesului în condiții egale la informații publice pe criteriul de limbă.

Publicația lunară editată în limba maghiară consemnează activitățile culturale, educaționale și religioase ale comunității, care este majoritar maghiară. Această practică constituie o modalitate efectivă de păstrare, dezvoltare și exprimare a identității etnice minoritare.

Publicația lunară finanțată de partea reclamată nu aduce atingere dreptului cetățenilor români nevorbitori de limbă maghiară în privința accesului în condiții de egalitate la informații de interes public, așa cum sunt ele definite în Legea nr. 544/2001. Aceste informații sunt disponibile pe pagina de internet a instituției, parte reclamată.

Partea reclamată poate fi obligată la editarea unei publicații în limba română, mai ales dacă există cerere din partea comunității locale. O astfel de publicație nu trebuie să fie o traducere în oglindă a publicației editate în limba maghiară, ci mai degrabă o publicație care exprimă viața de zi cu zi a comunității române și cea maghiare.

Condiționarea utilizării limbii materne de utilizarea (traducerea) în oglindă a mesajului în limba oficială a statului este una excesivă, care are ca efect împiedicarea finanțării și editării unor publicații în limba cetățenilor români aparținând minorității naționale maghiare. Efectul urmărit de petent/ă este tocmai împiedicarea utilizării limbii materne în comunitățile majoritar locuite de maghiari, în condițiile în care petentul/a nu-și are domiciliul și nici sediul în localitatea respectivă (având în vedere organizația și reprezentanții acesteia).

Această realitate, o astfel de condiție, nu a existat nici măcar în perioada regimului comunist, când autoritățile au editat ziare în limba maghiară fără a se impune traducerea lor simultană în limba română.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 6 voturi “pentru” și 2 voturi “împotrivă” ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;
2. Sancționarea U.A.T. Cristuru Secuiesc cu amendă contravențională în cuantum 4000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;
3. O copie a hotărârii se va transmite părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii:

Amenda contravențională se va plăti la Administrația Județeană a Finanțelor Publice Harghita, conform Ordonanței nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar)

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 26.05.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN- Membru, GRAMA HORIA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, MOȚA MARIA – Membru, POPA CLAUDIA - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiului director,
Președinte CNCD

Redactat la data de: 05.07.2021

Motivat: P.C.S. și V.F. (pct. 1-10), H.I. (pct. 11-30), A.C.F. (pct. 31)

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul de 15 zile, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.